

Nr 499.

Av herr **Henriksson m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 218, med förslag till arbetstidslag för hotell, restauranger och kaféer, m. m.

Genom proposition nr 218 har Kungl. Maj:t för riksdagen framlagt ett förslag till arbetstidslag för hotell, restauranger och kaféer. Propositionen bygger på ett inom socialstyrelsen utarbetat förslag i ärendet.

I motiveringen till sitt förslag har socialstyrelsen tämligen utförligt berört de skäl, som tala för och emot en lagstiftning på detta område. Trots att de av socialstyrelsen anförda skälen *emot* en dylik lagstiftning äro flera och synas mera vägande än de skäl, som åberopats *för* en lagstiftning, kommer socialstyrelsen till det överraskande resultatet av sitt bedömande att styrelsen förordar en lagstadgad arbetstidsreglering för all personal inom hotell-, restaurang- och kafébranscherna.

Lika förvånande är det att Kungl. Maj:t efter prövning av de över socialstyrelsens förslag avgivna remissyttrandena framlägger förslag till riksdagen i ärendet under nu rådande tidsförhållanden. Förslaget har nämligen — förutom av personalorganisationerna — endast tillstyrkts av riksförsäkringsanstalten, statens arbetsmarknadskommission — »ur de synpunkter kommissionen har att beakta» — samt av länsstyrelserna i Stockholms och Kalmar län. Däremot har förslaget med starkt vägande skäl avstyrkts av kommerskollegium, statskontoret, länsstyrelserna i Södermanlands, Malmöhus, Göteborgs och Bohus och Norrbottens län samt av samtliga arbetsgivarorganisationer, sålunda även av de organisationer, som företräda halvstatliga och halvkommunala företag. Överståthållarämbetet avstyrker likaså förslaget, i varje fall dess genomförande under nu rådande tidsläge.

Det här ifrågavarande arbetsområdet är f. n. ingalunda oreglerat. Ekonomipersonalen faller redan nu inom den allmänna arbetstidslagens bestämmelser, och för övrigt är praktiskt taget hela området reglerat genom kollektivavtal. Några missförhållanden, som göra ett lagstiftningsingripande trängande, äro icke för handen.

Bland de vägande skäl, som anförts emot ett genomförande vid denna tidpunkt av ifrågavarande arbetstidslag, kan först nämnas den av statsmakterna proklamerade prisstoppspolitiken. Detta skäl betonas bl. a. av kommerskollegium, som anser, att »den status-quo-politik, som följts i fråga om prisläge i allmänhet, bör föranleda den konsekvensen, att även en sådan reform, som här

är i fråga, får anstå, till dess att den fria prisbildningen åter kan göra sig gällande». Det är nämligen uppenbart, att den reglering, som förslaget innebär, måste medföra betydande kostnadsökningar framförallt för de mindre företagen och för säsongföretagen.

Den rådande bristen på arbetskraft framhålles i många av remissvaren. Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län pekar bl. a. på turistorternas hotell- och restaurangföretag och framhåller, att den redan nu föreliggande svårigheten för arbetsgivarna att uppbringa erforderlig personal torde bli praktiskt taget oöverstiglig inför tvånget av ytterligare personalökningar.

Ett förhållande, som gör det särskilt vanskligt att snävt reglera arbetstiden för de personalgrupper, som direkt skola betjäna allmänheten — sålunda serverings- och hotellpersonal — är, att dessa gruppers »arbetstid» i betydande utsträckning upptages av ren beredskapstjänst. Statskontoret fäster uppmärksamheten just på det förhållandet, att arbetet för dessa personalgrupper är i hög grad intermittent och medgiver talrika, vid vissa tillfällen på dagen ganska långvariga, vilopausar. Statskontoret anser det vara till fördel ur såväl allmänhetens som företagarnas och de anställdas synpunkt, om arbetstiden inom hotell- och restaurangbranschen finge regleras av parternas egna organisationer, under hänsynstagande till de speciella betingelser, under vilka denna näringsgren arbetade.

Såsom ett mycket belysande exempel på dessa speciella betingelser kan nämnas nattvaktstjänsten på ett mindre hotell i landsorten. Vakten måste finnas, men det kanske ej händer mer än en gång var eller varannan natt att han måste gå upp och öppna porten för någon hotellgäst. Den övriga tiden av sitt pass får han sova i därför avsett rum. Man har svårt att förstå, att detta skall betraktas som ett »arbete» jämförbart med annat arbete. För närvarande löser man frågan om denna nattvaktstjänst på det sättet, att en hotellvaktmästare eller städerska åtager sig denna lindriga vakttjänst mot viss kontant ersättning. Problemet har alltså smidigt kunnat lösas till alla parter belåtenhet. Flera liknande exempel finnas inom detta arbetsområde. Det måste anses problematiskt huruvida dylika uppgörelser bli möjliga att träffa, om den nu föreslagna lagen genomföres.

Så som den nu förevarande arbetstidslagen utformats i Kungl. Maj:ts förslag, kommer den att särskilt hårt drabba de mindre företagen. Lagen föreslås nämligen få tillämpning på företag, i vilka för arbetsgivares räkning i regel användas minst tre arbetstagare. Detta innebär, att praktiskt taget alla företag inom det ifrågavarande området komma att falla under lagen, ty även de mindre företagen ha nämligen såsom regel två anställda såsom kökspersonal och två såsom serveringspersonal för att kunna lösa det nu erforderliga skiftesarbetet. Med nu utgående löner, fri kost, semesterersättningar, ersättningar för läkarsvård och sjukhuskostnader etc. kunna dessa mindre hotell-, restaurang- och kafé-företag ej ytterligare belastas med kostnader för utökad personal till följd

av arbetstidens förkortning. En dylik merbelastning skulle sannolikt få till följd att åtskilliga av de mindre företagen tvingas att upphöra med rörelsen — till förfång för allmänheten.

Om statsmakterna trots de vägande invändningar, som gjorts, ändock avse att under nu rådande tidsförhållanden genomföra en arbetstidslagstiftning för hotell, restauranger och kaféer, synes det angeläget, att lagen utformas med rimlig hänsyn till tidsläget, till de speciella förhållanden, som råda inom branschen, och framförallt med hänsyn till de mindre företagens livsbetingelser och möjligheter att fylla en många gånger nödvändig funktion. Lagens tillämpningsområde bör därför ej — i varje fall ej från början — utsträckas alltför långt. Den allmänna arbetstidslagens stadgande om tillämpning på företag med i regel flera än fyra arbetstagare synes oss böra bli gällande även på här ifrågavarande område. Något skäl att i detta fall införa strängare bestämmelser har, så vitt vi kunnat finna, icke anförts. Redan en dylik bestämmelse kommer att innebära en betydande vidgning av det lagligen reglerade området, eftersom den nya lagen skall gälla alla arbetstagare inom företagen, sålunda även personal för direkt betjäning av allmänheten.

Under åberopande av vad här anförts hemställes,

att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 218 med förslag till arbetstidslag för hotell, restauranger och kaféer måtte vidtaga den ändringen i lagens första paragraf att den skall äga tillämpning på rörelser »vari till arbete för arbetsgivares räkning i regel användas flera än fyra arbetstagare».

Stockholm den 28 mars 1944.

Torsten Henriksson.

E. Birke.

Erik Hagberg,
Malmö.

Herbert Lundh.

Stig Janson
i Frändesta.